

FLORIAN

Dodatek do wydania specjalnego/2014

Do Parafii Grzędzin należało 9 miejscowości: Grzędzin, Wronin, Dzielawy, Witosławice, Łaniec, Mierzęcín, Jastrzębie, Długie Pole oraz Ponięcice. Niegdyś należały jeszcze Dołędzin (obecnie Parafia Modzurów) oraz Koza (Parafia Maciowakrze). Ponadto przez pewien czas, co potwierdzają kroniki parafialne z Grzędzina oraz Modzurowa, proboszcz z Grzędzina sprawował posługę kapłańską w tych miejscowościach w latach 1607 – 1870.

Warto w tym miejscu nakreślić historię poszczególnych miejscowości należących do parafii.

GRZĘDZIN - pierwsza wzmianka o tej miejscowości pochodzi z 19 marca 1264 roku i znajduje się w dokumencie dotyczącym przekazania ojcom cystersom Parafii Maciowakrze przez biskupa wrocławskiego Tomasza I. Z innych dokumentów wynika, że w 1316 roku kasztelanem Grzędzina był Mieszko (Mesco), a przy zamku kasztelańskim rozwinęło się duszpasterstwo. W 1524 roku została odnotowana sprzedaż Dzielaw, Łańca i Grzędzina Heinrichowi Pücklerowi von Groditz przez Nikolausa Ligockiego. Nieco później, w 1531 r., za panowania Ferdynanda I Habsburga, margrabia Jerzy Hohenzollern wchodzi w posiadanie Koźła. Rok później otrzymuje 18 wsi, z czego 16 (również Grzędzin) podlegają władzy sądowniczej margrabiego. Przyznane mu wsie mają mu ułatwić utrzymanie zamku w Koźlu. W roku 1558 habsburski władca oddaje te dobra w zastaw radcy Ottonowi von Zedlitz z Prochowic, od którego ziemie te przejmuje w 1563 r. Johann von Oppersdorff.

W czasach reformacji niechlubną rolę odegrał dziedzic Ciężkowic Bogusław von Blacha, który był utrapieniem dla katolickich proboszczów Grzędzina: Jurczyka i Gaiskiego. Sytuacja odmieniła się, gdy panami okolicy stali się członkowie rodziny von Oppersdorff, a następnie rodzina von Gaschin, po nich zaś przedstawiciele rodziny szlacheckiej von Kalkreuth. Ci ostatni przejmują patronat nad Parafią Grzędzin w 1775 roku. Kolejnymi patronami, po wymarciu rodziny von Kalkreuth, wraz z przejściem dominium w Ciężkowicach, zostały kolejne rodziny: von Sack, następnie von Wostrowsky – od roku 1808, Breithersch z Brzegu, von Wallhofen w latach 1834-43 oraz rodzina von Dittrich. Ta ostatnia przyczyniła się do wybudowania nowej świątyni w Grzędzinie, którą ukończono w 1874 roku oraz plebanii w 1900 roku. Patronat został zniesiony wraz z zakończeniem II wojny w 1945 roku.

W Grzędzinie znajdowała się także szkoła. Nowy budynek powstał w 1884 roku. Lekcji udzielali następujący nauczyciele: Julius Hink (od 1905), Heinrich Melcher (od 1930), Hermann Wiczorek (od 1930) i Karl Giller (od 1936).

W czasie III Rzeszy miejscowość nosiła nazwę Grenzburg, a potem Grenzen.

WRONIN - z dostępnych dokumentów wynika, że miejscowość powstała w 1294 roku, gdzie widnieje pod nazwą Wronow. W Codex diplomaticus Silesiae można znaleźć informację o pewnej transakcji: „Stefan von Witoslawitz i jego żona Ofka oraz Paszko von Wronin z żoną swoją Anną sprzedali /należącą się im/ daninę w wysokości 20 marek ze swoich dóbr archidiakonowi opolskiemu Mikołajowi /Nicolaus/ Falkenbergowi i jego bratu [...] za sumę 200 marek, co potwierdził książę Konrad /Biały/, pan na zamku w Koźlu dnia 16.05.1414 r.” Odnotowano również, że 3 czerwca 1495 roku niejaki Puotha przeniesiony został do Wronina na urząd sądu apelacyjnego [...] potwierdził prawo własności swemu sekretarzowi Błażejowi Smolka, dotyczącego domu, który tenże posiadał w Koźlu.

W jednym z dokumentów z 1531 roku została przytoczona nazwa wioski – Nuronia, czy też Wuronia. Natomiast z dokumentu z 1578 roku wynika, że Wranin należał wówczas do trzech braci: Macieja, Pawła i Jerzego Wraninski i podlegał sądowi apelacyjnemu Johanna von Oppersdorfa (1563-1584).

Według relacji mieszkańców Wronina na miejscu miał się znajdować dwór, podlegający zakonowi cystersów. Niektórzy z zakonników byli z pochodzenia Hiszpanami.

Z początkiem XVI wieku dobra te dostały się w ręce rodziny hrabiowskiej von Sedlnitzki, panów z Polskiej Cerekwi. W roku 1804 ostatni z rodziny Sedlnitzki zatrzymawszy sobie jedynie stawy, las, gorzelnię i browar, rozdał pomiędzy mieszkańców Wronina i Mierzęcina swoje dobra w postaci łąk i pól. Jednakże, gdy znaleźli się oni w trudnej sytuacji materialnej, dobra te zostały odkupione przez komisarza Heinricha Stritzkiego, te z kolei przejęte zostały przez Antoniego Himmela, radcy pochodzącego z Baborowa. W roku 1926 major D. Hugo von Oheimb stał się posiadaczem owych dóbr, zaś po nim do końca II wojny światowej, dobra te wraz z istniejącym zamkiem były w posiadaniu rodziny Koschitzki, którzy podobnie jak ich poprzednik, byli protestantami. Wronin posiadał zamek jak również szkołę i młyn.

We Wroninie w roku 1856 została wybudowana jednoklasowa szkoła, do której uczęszczały dzieci z Wronina i łańca oraz przypuszczalnie z Mierzęcina. Nauczyciele, którzy pracowali w tejże szkole to Wilhelm Morawiec (od roku 1909 roku) i Paul Sindermann (od 1932 roku). W roku 1964 została wybudowana nowa szkoła, funkcjonująca do dnia dzisiejszego. Ponadto, dzięki staraniom mieszkańców, wybudowano we Wroninie ośrodek zdrowia. W 1936 roku nazwę miejscowości zmieniono na Vierraben. W październiku 1937 roku Wronin został włączony do Parafii Grzędzin (Grenzburg).

DZIELAWY – wioska nieopodal Grzędzina. Dostępne dokumenty wskazują, że miejscowość powstała 1405 roku.

Z sądowych akt biskupich z Wrocławia wynika, że w XV wieku właścicielami Dzielaw byli rycerze z Grzędzina, bracia Strahl, którym mieszkańcy Dzielaw odmawiali daniny.

Informacja o miejscowości pojawia się również w dokumencie, który opisuje transakcję z 1524 roku, która dotyczy sprzedaży Grzędzina, Łańca i Dzielaw Heinrichowi Pücklerowi von Groditz przez Nicolausa Ligockiego. W innym dokumencie z 1531 roku również można znaleźć wzmiankę na temat miejscowości. W Dzielawach znajdował się również stary młyn zwany Polniok.

Wioska w XV wieku nosiła nazwę Zelaw, w późniejszym okresie: Dzielaw, Dzielau, natomiast od 1936 roku Teilbach. Od października 1937 roku miejscowość należy do Parafii Grzędzin (Grenzburg).

WITOSŁAWICE – miejscowość powstała najprawdopodobniej w 1217 roku, a jej założycielem miał być

Witos. Wzmiankę na temat Witosławic można odnaleźć w dokumencie z 1414 roku, tj. w Kodeksie dyplomatycznym Śląska (patrz: informacja o Wroninie), gdzie został wspomniany Stefan von Witoslawitz i jego żona Olafka.

Witosławice posiadały szkołę, która została wybudowana w 1928 roku, gdzie nauczycielami byli Wilhelm Flegel (od 1928) i Kar Hoppe (od 1931).

ŁANIEC - miejscowość znana pod nazwami Villa Lancze, później Lanietz. Sugerowane są różne daty

powstania tej miejscowości. Wymienia się 1493, 1497 lub 1511 rok. Najpewniejsza wzmianka na temat miejscowości pojawia się podczas sprzedaży Grzędzina, Dzielaw i Łańca Heinrichowi Pücklerowi von Groditz przez Nicolausa Ligockiego w 1524 roku. Wioska pierwotnie należała do posiadłości Ciężkowice.

W 1936 roku zmieniono nazwę na Hirschgraben, a następnie w 1937 roku Łaniec zostaje włączony do Parafii Grzędzin.

MIERZĘCIN - wieś będąca pierwotnie kolonią Wronina. W 1804 roku doszło do ważnego wydarzenia.

Ostatni z hrabiów, Sdelnitzki z Wronina, rozdał swoje dobra pomiędzy mieszkańców Wronina i Mierzęcina. W 1936 roku dokonano zmiany nazwy miejscowości na Friedrichsdorf.

KOZA - miejscowość założona przez Heinricha Stritzkiego w 1821 roku oraz zasiedlona kolonistami

niemieckimi z Saksonii, jak i z okolicznych miejscowości. Pierwotna nazwa wioski brzmiała Heinrichsdorf. Po wojnie zmieniono nazwę na Koza. Tuż na końcu wioski znajdowała się szkoła. Koza obecnie należy do Parafii Maciowakrze.

JASTRZĘBIE – dobra szlacheckie od dawna należące do posiadłości Szczyty. W źródłach podawane są dwie daty powstania wioski: rok 1511 oraz 1679. Ta ostatnia data wydaje się być najbardziej prawdopodobna. Wybudowana w Jastrzębiu gorzelnia była głównym źródłem dochodu mieszkańców. W 1926 roku będący na emeryturze kapitan Georg Schramek został właścicielem dóbr Jastrzębie.

Nazwa wioski była zmieniana kilkakrotnie na: Jastrzomb, Jastrzembie oraz Habicht. Do dziś został zachowany zamek, który przez jakiś czas służył jako sanatorium, a potem prewentorium ze względu na mikroklimat Jastrzębia. Do szkoły, jak i do kościoła uczęszczano do Grzędzina.

PONIĘCICE - miejscowość powstała w 1300 roku. Uważa się, że założycielem był niejaki Ponięta. W tekstach źródłowych z 1505 roku miejscowość wymieniona zostaje pod nazwą Poniencicze, zaś w 1514 roku jako Pominticze. Od 1717 roku właścicielem Ponięcic był Marwitz.

W Ponięcicach znajdują się pochodzące z XVIII wieku cmentarz dworski usytuowany w lesie oraz kaplica cmentarna. We wsi zachowały się również ruiny dworku z XVII wieku.

Od nastania stanu wojennego w 1981 roku powstaje kaplica ku czci św. Jacka, a w 2004 roku zbudowany kościół filialny pod wezwaniem św. Jacka i Matki Boskiej Fatimskiej.

DŁUGIE POLE - dominium powstałe ok. roku 1860 wieku. Nosiło nazwę Langenfeld. Do końca XX wieku zamieszkałe. Dziś stanowi część gospodarstwa rolnego.

DOŁĘDZIN – Naukowcy są sporni co do daty powstania miejscowości. Sugerowane są różne daty: 1305, 1364, innym razem zaś 1690 rok. Jako dobra rycerskie Dołędzin znajdował się przez prawie 200 lat (od 1747 do 1945) w posiadaniu rodziny von Wrochen. W 1926 roku właścicielem był Karl von Wrochen – Gellhorn. Mieszkańcy Dołędzina pracowali zwykle „na pańskim”. Obecnie majątek w większości zrujnowany. Zamieszkuje tam jeszcze kilka rodzin. Dołędzin został wydzielony z Parafii Grzędzin i przekazany Parafii Modzurów.